

Hajdani vármegyéink

Szatmár vármegye

Szatmár vármegyének mindene van, a mi a természetért rajongó lelkületet a változatosság örömeivel tölti el; s a ki csak ezt az egy vármegyét ismerné is meg nagy Magyarországból, az körülbelül tiszta fogalmat alkothatna az egészről.

A szatmármegyei síkság, ott Mátészalka, Nagykároly és Szatmár városa között, beleveszett még nem is olyan régen az ecsedi lápba. Tömérek volt a szárnyas vad, a mit a lápkörnyéki ember "vizi fíreg"-nek nevezett. Az ornitológiának olyan bőséges gazdagodása sehol sem lehetett volna máshol, mint ebben a csudavilágban.

Érdekes változatossága van Szatmár vármegyének néprajzi szempontból is. A magyarság mellett az oláhok foglalják el a legnagyobb tért; sokkal kevesebb a sváb; s csak egy jókora maroknyi a rutén, a kit Szatmárban "orosznak" neveznek.

De igazi "magyar vér" nyilatkozik a vármegye politikai életében. Egyike a leghívebb függetlenségi vármegyéknek, s ámbár sok a "nemzetisége", mégis csak a magyarsága a hangadás és vezetés tiszte mindenben. Oláh felforgatói csak az agitátorok, a kikből elvégre minden nemzetiségi vidéken akad; oláh népe maga csöndes, békés, jóindulatú, de mi tűrés-tagadás, elmaradott, civilizálatlan; dolgozni nem szeret.

Más a "németje," - a sváb, - a ki mint szintén mindenütt, itt is dolgos, szerző; csöndes és - önző. Sok egyéb erénye van a svábnak, a mit viszont a magyarság irigyelhet tőle. Ilyen a nagy összetartás, a szerző szorgalom, a kitartó munkásság, a mi mindenütt gyarapodást biztosít neki.

A majtényi síkhoz fűződik ez az emlék, a mikor 1711-ben Rákóczi kuruczai, - vagy tizenkétezen, - itt tették le a fegyvert, az elernyedő szabadságharc után.

Szatmármegyében van Koltó is, a híres gyönyörű Koltó, a hol Petőfi a mézesheteit élte, s a hol megírta valamennyi költeményének a koronáját, a melynek címe: "Szeptember végén".

Arra Szaniszló és Karuly felé, a hol fehér gulyák legelnek a gilicze-tüskés buczkákon, fel Vasváriig, a honnan már csak egy ugrás Nyirbátor, csakhogy az már Szabolcs vármegye.

A másik oldalon, a Szilágyság irányában Krasznabéltek, a Bükk-hegység tövében. Ott van Dobra, Nántú, Rákosterebes, Kisszokond, Alsó- és Felsőboldád, Lopágy. A megye szélén, szinte a csücskében, gubbaszkodik Kapnikbánya.

(Bársony István előszava alapján. Magyarország városai és vármegyéi sorozat.)